

Люди ставали на коліно і цілували прапор

«Живий» ланцюг єднання у День Соборності з Рівного до Житомира вперше організували у 1990-му активісти Народного Руху

22 січня, в історичний день проголошення Акту Злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, що відбулося в 1919 році, в Україні відзначають велике державне свято – День Соборності.

Звісно, у тоталітарній державі про цей день пам'ятали хіба що старші покоління. А на початку 1990-го мури радянської імперії вже серйозно захиталися. В Україні першим будителем духу ще сплячої української нації став Народний Рух України. І сьогодні рівненські представники цієї могутньої на той час організації з гордістю згадують про історичний день 22 січня 1990 року, коли організували ланцюг єднання від Рівного до Житомира.

Організувати таку масштабну акцію – ланцюг єднання зі Львова до Києва в тоталітарній державі СРСР було нелегко. Тож підготовка розпочалася з грудня 1989 року. Завданням рухівців Рівненщини було забезпечити «живий» ланцюг від Рівного до Житомира. А це – 130 кілометрів. Порахували, що на цьому відривку шляху треба розмістити 60 тисяч людей та забезпечити їх атрибутикою: прапорами, тризубами.

Врахуймо, що в той час не було ні Інтернету, ні мобільного зв'язку. Тож потрібно було надрукувати тисячі листівок та роздати їх людям особисто, з рук у руки.

Про те, як все було, розповів один із чільних організаторів цієї історичної події, на той час активіст Народного Руху України, а згодом народний депутат другого скликання Роман ОМЕЛЬЧУК:

– Нас, рухівців, очікувала напружена робота. Треба було організувати зустрічі з

22 січня 1990 року сотні рівнян вийшли, щоб долучитися до ланцюга єднання.

людьми, виступати, розповідати, переконувати, роздавати листівки. Чимало було в Радянському Союзі українців, які були небайдужі до долі України, у яких трепетало серце. Та в силу певних причин (страх за сім'ю, за посаду чи роботу, які можна було втратити) вони були нерішучими. Надто дався взнаки багатьом людям той режим, у якому чи не кожна друга-третья родина зазнала тяжких втрат. Було й чимало таких, які відверто ставилися до нас вороже. Крім того, за нами пильно стежили силові структури. А ми ж мали ще пошити жовто-блакитні прапори. Кинулися шукати тканину відповідних кольорів, а її ніде немає. Правдами й неправдами через якісь склади і чийось знайомих тканину дістали, й наші жінки вечорами по домівках шили прапори й

прапорці, адже їх потрібно було мати багато.

Другим нелегким завданням стало організувати транспорт та забезпечити необхідну кількість пального. Головою управи Рівненської організації Народного Руху був брат Романа Омельчука – Володимир.

Рухівці передбачили, що навряд чи зможуть просто замовити автобуси й вони безперешкодно поїдуть туди, куди їх спрямують. В останній момент водії можуть сказати, що не поїдуть, або ж їх просто не пустять. Тож мусили підготувати приватний транспорт.

Побоювання активістів збулися. В наданні автобусів їм відмовили. Чинили всілякі диверсії. На автомобілі Романа Омельчука вночі перед виїздом поламали щитки. Але акцію було вже не спинити.

– Вирушили на приватному транспорті, який у кого був, ішли пішки, їхали на возах, – згадує Роман Омельчук. – І не просто їхали. Виголошували в мегафони гасла, співали патріотичних пісень, яких Україна не чула десятиліттями. Було неймовірне піднесення. На 12-ту годину дня вся траса від Рівного до Житомира була залюднена. Керував акцією Народний Рух України. Серед рівненських активістів відомі всім імена: Іван Дем'янюк, Василь Червоний, Микола Поровський, Олекса Новак, Володимир Пилипчук. Чимало людей приїхали з районів. Зі мною з Кузнецовська (нині Вараш) прибули працівники ПАЕС...

Виходили до нас із домівок люди. Одні просто спостерігали, що ж то діється, інші охоче приєднувалися. Траплялися й дуже зворушливі моменти, незабутні. На Житомирщині деякі патріоти підходили, ставали на коліно і цілували синьо-жовтий прапор. Люди від зворушення плакали. А правоохоронні служби держави СРСР не спускали з нас ока. Проте імперія була безсила спинити цей рух до волі. Пам'ятаймо, якою ціною здобута для нас незалежність. Бережімо Україну та її державну цілісність. Сьогодні, в дуже непростий час, важливо нагадати про цю подію в кожному домі, розповідати про неї школярам та студентам.

А ця світлина – вже історія. На ній ми бачимо центр Рівного якраз біля Свято-Воскресенського собору 22 січня 1990 року. У День Соборності України, ще в тоталітарній на той час державі, так багато рівнян вийшли зі своїх домівок, щоби взяти участь у ланцюгу єднання. Це фото випадково виявлене у фотоархіві одного з рівненських фотографів Валерія Челишкіна.

Людмила МАРЧУК